

2005.

- Gombár András - Ujvári Nóra Ilona - Üveges Gábor:
Hernádszentandrás monográfiája *Múlt-Jelen-Jövő...* (2005.),
Miskolc: Német Nyomda Kft.

Előszó

Hernádszentandrás Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Hernád-völgyének déli részén, a Hernád-folyó és a Bársonyos-csatorna által határolt területén – Miskolctól mintegy 40 kilométerre – található. Az 1935-ben kiadott Magyar Városok és Vármegyék Monográfiájának XVII. kötetében Dr. Ladányi Miksa tolmácsolásában a következőket olvashatjuk a településről:

„A szikszói járásban a Hernád-Bársonyos balpartján fekvő kisközség 579 lakóssal, akik javarészt református vallásúak. Igen régi helység. A XIV. században már állott Szent András tiszteletére emelt egyháza.

A világháborúban a község lakói közül mintegy 80-an vettek részt, akik közül 16 hősi halált halt, egyet pedig vitézzé avattak...”

A múlt kötelez. Napjainkban a közösségek elemeire szakadását, kapcsolatok, kötődések felbomlását tapasztalhatjuk földrajzi határokra való tekintet nélkül. Hernádszentandrás a múltból üzen. A község fényes történelmét a mai folyamatok sem tudják elhomályosítani. Mindössze néhány évtizede annak, hogy büszkeség volt hernádszentandrásinak lenni. Büszkeség volt, mert egy munkájára és szellemiségére egyaránt igényes közösséget alkotott, és a környező hasonló méretű települések közül kimagasló számban adott „kiművelt emberfőket” az országnak.

Hidat kell verni a múlt és a jelen közé. Fel kell frissíteni az emlékeket, tudatosítani kell mindnyájunkban, hogy gyökerekkel és tapasztalatokkal többek vagyunk. Ha meg tudjuk érteni eleink szavát, talán van esélyünk a megmaradásra és a gyarapodásra a jövőben is.

Ezt a célt lenne hivatott szolgálni elsősorban ez a Hernádszentandrás múltját és jelenét bemutató monográfia, melynek elkészítése és kiadása mintegy tíz éve a tervek között szerepelt, viszont mindezidáig – főként anyagi korlátok miatt – nem valósulhatott meg.

A 2005. évben végre sikerült elmozdulni erről a holtpontról, és létrehoztuk azt az írásos emléket, mellyel már régóta tartozunk Hernádszentandrásnak.

A település gyönyörű földrajzi adottságairól, történetéről, rangjáról, a református egyházközség életéről, a műemlékké nyilvánított templomáról, a falusi hagyományoktól színes hajdani népiskola szerepéről egyaránt rendelkezésre állnak írásos anyagok, melyek eddig még sohasem kerülhettek a nagy nyilvánosság elé.

A Hernádszentandrás történetét bemutató monográfia alapvetően két szerző munkájára épül. Gombár András *„Hernádszentandrás történeti fejlődése”* címmel készítette el 2000-ben a szakdolgozatát, Ujvári Nóra Ilona pedig 2003-ban írta meg *„A Hernádszentandrás Református Egyházközség története”* című diplomamunkáját.

Mind a két írás komoly kutatómunka eredménye, viszont az utóéletük nem tükrözi valódi értéküket. Nem kerültek be a köztudatba, mindezidáig nem is tudták megjelentetni, s ezáltal széles nyilvánosság elé tární őket.

A két tanulmány összeillesztésén túl a monográfia kiegészül az 1990-től napjainkig terjedő időszak részletes bemutatásával, melyet a könyv szerkesztőjeként jómagam készítettem el. A kiadvány színvonalának emelése érdekében számos fénykép, térkép, több száz éves dokumentum, időrendi táblázat is felhasználásra került.

A szerkesztő *előszava* után *Hernádszentandrás földrajzi-természeti fekvése és környezete* című fejezettel kezdődik a könyv. A folytatásban *a település kialakulása és névtörténete* kerül bemutatásra. Érdeemes megemlíteni, hogy a források és a régészeti leletek arra engednek következtetni, hogy a mai Hernádszentandrás és környéke már az államalapítás előtt emberek által lakott hely volt.

Ezek után a következő fejezetekkel találkozhatunk: *Szentandrás a megye területi és igazgatási rendszerében; a birtok- és társadalmi viszonyok fejlődése; a nemesség szerepe a község életében; a község lakosságának alakulása és népességének főbb jellemzői.*

Itt érkezőnk el a könyv azon részéhez, mely hűen tükrözi, hogy milyen nagy szerepet is játszott Hernádszentandrás kulturális életében az egyház és a helyi népiskola. Egy fölöttébb érdekes átalakulást is nyomon követhet az olvasó, ugyanis Hernádszentandrás azon települések közé tartozik, ahol a reformáció ideje alatt a katolikus egyház helyébe a református egyház lépett.

A folytatásban tehát *a katolikus és a református egyház kialakulása és működése*, majd pedig *a református elemi iskola története* című rész szerepel.

Részletesen szól a monográfia az iskolaépület, a templom, a „paplak” keletkezéséről, átalakulásáról, a harangok történetéről, valamint a dokumentumokban fennmaradt helyi események, életképek bemutatásáról is.

A kiadvány lezárásaként a könyv szerkesztője ragadja magához a szót, és a múltból fokozatosan kibontakozó Hernádszentandrásst hozza el a jelenbe, s bemutatja a község rendszerváltozás utáni folyamatait egészen napjainkig.

A monográfia alapját képező két tanulmány szerzői az alábbi gondolatokkal vezetik fel saját munkájukat:

Gombár András: „...*Hernádszentandrás történeti fejlődése c. szakdolgozatom első összefoglalása annak a kutatómunkának, melyet az idevágó szakirodalomból és a levéltári dokumentumokból elkészítettem. Külön szerencsének tartom, hogy a kassai Levéltárban megtaláltam Szentandrás privilégiumának eredeti példányát, mely 1634. május 9-i dátumával a királyi Magyarország eddig megismert nemesi községstatutumai közül a legrégebbi. A kutató munkát és a téma teljes körű feldolgozását szándékomban van tovább folytatni, mintegy tisztelni és emléket állítani azoknak, akik mindennapi munkájukkal, küzdelmükkel hozzájárultak egy kis abauji falu fejlődéséhez, végső soron az államalapítás utáni magyarság megmaradásához...*”

Ujvári Nóra Ilona: „...*Úgy gondoltam, hogy a templom és a gyülekezet jelene és jövője a ma embere számára jól figyelemmel kísérhető, de a szentandrásiak múltjáról keveset tudunk, mert történetüket még senki nem dolgozta fel. Ilyen gondolatok fényében kezdtem meg feltárni a gyülekezet múltjáról szóló iratok mondanivalóját. Sárospatakon és Hernádszentandráson végeztem kutatómunkám nagy részét. Szinte észrevétlenül repült az idő, amikor a 200-300 évvel ezelőtti iratokat olvastam, és néha úgy éreztem, én magam is részt vettem a konzisztórium ülésein vagy jelen voltam az egyházlátogatásokon. Együtt örültem a kis falu reformátusaival, amikor új épületet vettek birtokukba, vagy a régieket újjitották fel, és sokszor szerettem volna segíteni az előjáróknak, hogy a problémák megoldódjanak...*”

A szellemi források már több évszázada rendelkezésre állnak, s Hernádszentandrás múltja várta már nagyon ezt a pillanatot, hogy a jelenkor méltóképpen hajtson fejet előtte és ne hagyja feledésbe merülni örökségét...

Üveges Gábor
Szerkesztő

▪ **Mentsük meg falvainkat!**

(megjelent jegyzet)

Magyarország falvai napjainkban merőben mást jelentenek a kor emberének, mint néhány évtizeddel ezelőtt.

A mezőgazdaságból, a kétkezi munka gyümölcseiből élni és gyarapodni vágyó egyszerű, de dolgozó és tisztességes emberek alkották nem is oly rég azt a magyar vidéket, mely sajátos színével, ízvilágával és vonzerejével hatással volt a társadalom egészére. A nyugalom szigetének számított sokszor, ahová csupán csekély mértékben szüremkedett be a folyamatosan alakuló és változó világ zaja.

Ma teljesen más időket élünk.

A szellemi és tárgyi lepusztultság jut eszünkbe, mikor a falvakról beszélünk. Kivételek persze mindig is voltak és vannak, akik képesek voltak értékeiket megtartva és továbbfejlesztve a modern kor feltételrendszereihez igazodni.

Az okok és a felelősök sorát megkeresni hasznos, de nem elégséges. Helyi szinten minden tőlünk telhetőt meg kell tenni, a felsőbb szintektől pedig ki kell kényszeríteni azokat a döntéseket, melyek nyomán falvaink újra megerősödhetnek.

A falvakra szükség van. Meg kell tehát állítani azt a folyamatot, hogy ezen településtípusok egyre inkább a leszakadók, sok esetben önhibájukból nyomorban vegetáló közösségek jelentsék. Ennek érdekében gátat kell szabni annak, hogy a munkakerülő és másokon élőködő életforma mintává és kívánatossá váljon. Nyilvánosan kell elítélni és ellehetetleníteni azt a gyakorlatot is, hogy a gyermekszülés jövedelemszerzés céljából történjen.

A fentebb említettek csak példák arra, hogy korlátokra és határozott intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy az értékválságban lévő világunkban a kicsiny települések életben tudjanak maradni és újra magukra találhassanak.

A remények most a tetteket várják...

2006.

▪ **A politika színvonala – a pártok felelőssége**

(megjelent jegyzet)

A tisztesség, az emberi tartás, a tisztelet, az igényesség nem letűnt korok elvárásai, eszményei csupán, hanem □ ha bevalljuk, ha nem □ napjaink értékválsága közepette, a feltörekvő, és saját bőrükből mindenáron kibújni akaró udvari bolondok aranykorában is komoly súllyal bír.

Azt hinnénk, hogy ma a selejt is elfogadott, hogy a társadalom már hozzászokott a parlamenti padsorok közül felhangzó igénytelen, stílustalan, indulatoktól fűtött szövegekhez. És talán tényleg hozzá is szokott □, a lelke mélyén támasztott elvárása azonban nagyon messze esik a jelen állapotoktól □

Lehetne siránkozni, a múlt megszépült vagy méltán példaértékű történéseit felidézni, ám korunk változásért, gyakorlatban megnyilvánuló lépésekért kiált. Mit tehetnek a pártok ezért?

Nem engedik élharcossá, a párt szimbólumává válni a kicsiny vagy nagyobb közösségek, és természetesen az ország nyilvánossága előtt sem azokat a hiteltelen érdekembereket, akik csupán garázdálkodnak ott, ahol érezni kellene a komoly felelősséget és a választók bizalmát □ Ők ugyanis ártanak a környezetüknek, ártanak a pártoknak, és ártanak az egész országnak.

Közelednek az országgyűlési választások, s nem mindegy, hogy milyen személyek közvetítik az esetlegesen tartalmas üzeneteket mindannyiunk felé.

Még van idő az önbírálatra, még van idő a visszalépésre, még van idő a visszaléptetésre, és van még idő a megtisztulásra. Tisztára kell söpörni a padlást, ragyogóvá kell tenni a tükroket □

Bennem még él a remény...

▪ Szakmai javaslatok a kistelepülések vonatkozásában:

1. Rendszeres - intézményesített - konzultáció a falvak vezetői között kistérségi szinten.
  2. A mindenkori vezetés egy képviselőjének jelenlétében tartandó fórum évente min. két alkalommal.
  3. 3-5 fős szakértői csoportok felállítása, melyeknek tagjai képesek a helyi értékek, érdekek megfelelő megjelenítésére és kommunikálására.
  4. Szakemberek bevonásával helyi és térségi marketingtervek kidolgozása.
  5. Hatékonyabb és gyakoribb szereplés a médiában (cikkek, jegyzetek, interjúk, tudósítások).
  6. Szóvivői rendszer kialakítása kis egységként.
  7. Szóvivő és szakértői csoport közvetlen kapcsolata a kormánnyal.
  8. Szóvivő és szakértői csoport rendszeres látogatásai és beszámolóai a helyi önkormányzatoknál.
  9. Igényfelmérés, eredmény kimutatás negyedéves bontásban minden önkormányzatnál.
  10. „Önrész Alap” létrehozása a falvak pályázatainak elősegítésére.
  11. Bizonyos pályázatok esetében a pályázható összeg egy részének - 30-40 % - elkülönítése kizárólagosan a falvak pályázataira.
  12. Minden falu esetében a tervezett fejlesztések, beruházások terén prioritás rangsor felállítása.
  13. A szakértői csoportok információszolgáltatása az adott prioritás rangsor szerinti legfrissebb pályázati, támogatási lehetőségekről (havonta).
  14. Falusi iskolák felújítására kiírt pályázatok számának növelése, az önrész mértékének falvak esetében való jelentős csökkentése.
  15. Rendszeres előadások, fórumok tartása a településeken a lakosság bevonása, aktivizálása, művelődése érdekében (egészségügy, foglalkoztatás, munkapszichológia, életvezetési tanácsadás, civil kezdeményezések lehetőségei...).
  16. Falusi civil szervezetek, és ezek összefogásának kiemelt támogatása.
  17. Megakadályozandó, hogy a gyermekszülés jövedelemszerzés céljából történjen, ugyanakkor elősegítve és támogatva a felelős gyermekvállalást: csak 3 gyermekig járjon a családi pótlék - aki többet vállal, az ne az anyagiakért tegye -, a családi adókedvezmény körét ugyanakkor ki kell tágítani, lehetőséget biztosítva ezzel a dolgozó élet mellett a nagyobb család megteremtéséhez.
  18. A szociális juttatások körét – az arra képesek esetében – bizonyos mértékű munkához kötni, valamint minimális mértékben járulékfizetési kötelezettséggel terhelni.
  19. A munkából szerezhető minimális jövedelem szintjét legalább 50 százalékkal a szociális juttatások szintje fölött tartani, az ösztönzés nyilvánvalóvá tétele érdekében.
  20. A falusi turizmus lehetőségeinek megteremtése érdekében az önkormányzati tulajdonú nyílt vízterületek, holtágak revitalizálásának gyors és hatékony elősegítése, a jellegzetes falusi parasztházak, falusi lakókörnyezet megóvásának és látványossággá fejlesztésének támogatása.
  21. Az 1000 fő alatti települések esetében további kedvezmények és bizonyos kompenzációk biztosítása, párhuzamosan a szigorított elszámolási kötelezettséggel. Bizonyos időszak után, a teljesítmény arányában csökkentve vagy növelve ennek mértékét.
  22. Érdekegyeztető fórum felállítása, ahol az ország különböző térségéből érkező küldöttek vitatják meg egymással a falvak problémáit, s mondják el elképzeléseiket a jövővel kapcsolatban, majd félévente/évente egyeztetnek az országos önkormányzati szervezetekkel, valamint a kormány tagjaival.
  23. Falusi képzések, munkahelyteremtő beruházások kiemelt támogatása.
  24. Szélessávú internet szolgáltatás, valamint a hozzájuk tartozó infrastruktúra kiépítése az ország minden falujában.
-

▪ **A közélet stílusa**

(megjelent jegyzet)

Voltak korok, amikor a belső és a külső elvárások oly annyira szigorúak voltak a közszereplőket illetően, hogy ezen emberek képessé váltak arra, hogy példaként jelenjenek meg a társadalom egésze előtt.

Ma ezzel szemben sokszor a tisztelet, az igényesség, az illem, az emberi tartás teljes hiányával kell szembesülnünk, ha nézzük, hallgatjuk, vagy netán olvassuk napjaink megélhetési élharcosait.

A tiszteletre méltó kivételekről ez alkalommal nem szólnék, inkább arra a tarthatatlan színvonalatlan közéleti stílusra igyekszem rávilágítani, melyen változtatni csak széles társadalmi összefogással és akarattal lennénk képesek.

A politikai „elit” szintjén történő acsarkodás, a negatív kampány „módszerének” bevett alkalmazása, a meggyőzés különböző formái mind-mind kicsinyes és szánalmas technikai-taktikai versenyt csinálnak a politikából, s a résztvevők kimondva, kimondatlanul hódolnak a régi időket idéző a „cél szentesíti az eszközt” vezérelvnek.

S ebben a térben az ember - akiről és akinek a sorsáról az egész diskurzus hivatott lenne szólni - egyszerre mellékszereplővé és asszisztáló szavazógéppé válik.

Véleményem szerint a professzionális politikát nem az új technológiák alkalmazásának hatékonysága jelenti, hanem az az igazi kihívás, hogy tud-e újra őszintén és hitelesen szólni az állampolgárokhoz, beismerve esetleges tévedéseit, s kifejezésre juttatni és éreztetni azt, hogy végső soron nem a társadalom van a politikusokért, hanem az országos és a helyi vezetők kötelesek alázattal tevékenykedni Magyarország polgáraiért.

▪ **Válságban az önkormányzatiság**

(megjelent jegyzet-részlet)

Az önkormányzatiság intézménye ebben a formájában sokáig már nem tartható fenn.

Válságjelenségek millióival találhatjuk szembe magunkat nap mint nap, ugyanakkor mintha tudomást sem akarnánk venni róluk. A kiépült rendszer haszonélvezői saját pozícióik bebiztosítását érzik a legfőbb feladatuknak, s a hatékonyság, az értelmes célorientált párbeszéd, a képviseltek érdekei messze látóterén kívül került szempontokká váltak.

Reformokra van szükség a helyi igazgatás terén, ugyanis felelős tisztségeket felelőtlen és hozzá nem értő emberek tölthetnek be. Lehet mindezt a demokrácia hibaszázalékaként is értelmezni, de talán érdemes lenne ezt az állapotot alaposabban végiggondolni.

Egy település jövője még elsősorban vezetőinek kezében van. Szeretném azt hinni, hogy az évek során az állampolgárok egyéni kezdeményezései és szerveződése is kellő súlyt fognak képviselni a közösségi döntéshozatal minden szintjén.

Addig is tenni kell azért, hogy a rutinszerű munkavégzés mellett kiépülhessenek a minőségi, és a tudatos szakmai munka biztosítékai, hogy ne kelljen végignézni falvaink, városaink szellemi és tárgyi értékeinek leépülését...

▪ **A jövőnk rajtunk múlik**

(megjelent jegyzet)

Minden korban és minden helyen bizonyos időszakokban megjelennek olyan személyek, akik egymagukban akarják megváltani a világot.

A jövő és a fejlődés útja viszont az együttműködésről és az összefogásról szól. Ha meg tudnak fogalmazódni közös célok, ha kölcsönösen érdekeltté teszik egymást a felek, ha képesek félretenni az

esetleges sérelmeket, ha nem ragadnak le azon a szinten, hogy állandóan a □szomszéd házánál akarnak nagyobb és hivalkodóbbat építeni□, ha felül tudnak emelkedni a napi problémákon, akkor megvan az alap ahhoz, hogy kemény munka árán ugyan, de komoly eredmények szülessenek. Mindannyiunk számára látható, hogy az állam egyre kevésbé képes finanszírozni a települési kiadásokat. Ebből következően, helyben kell előteremteni a forrásokat a szükséges fejlesztésekhez. Elengedhetetlenül szükséges tehát, hogy egymásra találjanak az önkormányzat, az egyház, a gazdasági élet szereplői, és a különböző társadalmi szervezetek. A pályázati pénzekhez, a nagyobb beruházások megvalósításához, valamint számos lehetőséghez is sokkal közelebb kerülhetnek a mindennapokban megnyilvánuló együttműködés révén. Erre lehet példa többek között az egyre szélesebb körökben ismertté és alkalmazandóvá váló hatékony konzorciumi forma. Érdemes keresni és meglátni a jövő útjait. Lehet egyedül, de együtt többek és erősebbek vagyunk.

2007.

▪ **Gondolatok az önkormányzati reformelképzelések 1000 fő alatti településeket érintő koncepciójához...**

Hernádszentandrás község polgármestereként, és politológusként is figyelve az önkormányzatok helyzetét 2007-ben, bizony egyet tudok érteni azzal, hogy nagy változásokra van szükség ebben a szektorban.

Az 1990-ben felállított struktúra betöltötte küldetését, és egy új időszaknak kell kezdődnie a közeli jövőben.

Ugyanakkor kizárólag megalapozott, és körültekintő szakmai döntés eredménye lehet az a változtatás, ami egyelőre várat magára. Nincs szükség különösebb jóstehetségre ahhoz, hogy egy kevésbé kiérlelt, felületes, vagy bármilyen formában átpolitizált „reform” nem fogja beváltani a hozzá fűzött reményeket, és rövid időn belül markáns diszfunkciókat fog eredményezni. Teljességgel bizonyos továbbá, hogy számos ilyen lépés, melytől ugyan megtakarítást és racionalizálást várnának, pontosan többletkiadásokat és különböző válságkezelési intézkedéseket fog gerjeszteni.

Egyet lehet érteni azzal az elképzeléssel, hogy az államnak a jelenleginél kevesebb szerepet kell vállalnia a lokális ügyek intézéséből, és vonatkozik mindez a finanszírozásra is. Számos nyugat-európai példa áll a rendelkezésünkre, hogy bizony az alapfeladatok finanszírozásán túl a központi költségvetés nem biztosít egyéb forrásokat a helyhatóságoknak. Megerősödtek a civil szervezetek, létrejöttek az állampolgárok egyéni kezdeményezéseiből a különböző helyi vagy térségi szövetségek, gazdasági egységek, egyszóval kifejlődött a település vagy a térség „önfenntartó motorja”. Mindezen folyamat eredményeképpen eljutottak arra a szintre, hogy kevésbé függenek a központi hatalomtól, és annak tevékenységétől.

Az önkormányzás lehetőségét - véleményem szerint – minden közösségnek lakosságszámától függetlenül változatlanul érdemes meghagyni. Ez egy olyan demokratikus alapjog, mely - a magyar hagyományokat is figyelembe véve – komoly értékkel és súllyal bír az állampolgárok számára.

Számos szakmai változtatásra, a hivatali ügyek intézésének racionalizálására ugyanakkor szükség van. Az önkormányzati reformtervezet egy részletkérdésének tűnő elemét szeretném viszont jelen írásomban egy kissé hangsúlyosabbá tenni, és ennek másik olvasatát megvilágítani. Jelesül azt az elképzelést, hogy az *1000 főnél kevesebb lakossal rendelkező települések nem választhatnának főállású polgármestert...*

Remélhetőleg ezt mindannyian belátjuk, hogy a rendszer nem azért közeledik a finanszírozhatatlanság felé, mert településeink döntő többsége főállású polgármesterrel rendelkezik... Az önkormányzati rendszer kiadásainak talán a legkisebb szeletéről beszélhetünk, amikor ehhez a kérdéshez közelítünk.

Ezen változtatás országos méretekben szinte észrevehetetlen megtakarításhoz, viszont annál nagyobb zavarokhoz, és annál súlyosabb következményekhez fog vezetni. Mindez teljes bizonyossággal előrevetíthető. Végző soron determinál olyan új típusú kiadásokat is, amely azt a minimális megtakarítást is el fogja tüntetni a rendszerből.

Meglehetősen laikus és szakmaiatlan álláspontnak tűnik az, amikor bizonyos kollégák úgy összegzik magukban és a nyilvánosság felé is álláspontjukat ebben a kérdésben, hogy „...*nagy település nagy gond, kis település kis gond...*”

Pontosan akkor, amikor arról beszélünk, hogy el kell kezdeni önállósodni és saját útjaikat járni a településeknek, bizony egy kis település vezetőjének többszörösen nehéz a helyzete, ugyanis nem támaszkodhat olyan szakmai csoportokra, akik az egyes ágazati kérdésekben ötletekkel, kidolgozott javaslatokkal, sőt a megvalósításban is közreműködve előkészítik a vezető döntését. Ami ugyebár adott lehet egy nagyobb község vagy város esetében...

Minél kisebb egy település, annál nagyobb szerepe van a változtatásokban, a saját arculat megtalálásában és annak kiépítésében, fenntartásában a polgármester személyének.

Érthető, hogy vannak a rendszerben, és talán látványosabban a kisebb lélekszámú településeken olyan vezetők, akik főállásban tartása pénzpazarlásnak, sőt emberileg is irritálóknak tűnik. Ugyanakkor ez nem alapozhat meg egy kollektív büntetést minden kistelepülés számára...

Abban a pillanatban, amikor társadalmi megbízatásuként lép be a rendszerbe egy polgármester, feltételezi azt, hogy egy biztos egzisztenciával rendelkeznek, vagy vállalja, hogy figyelmét, energiáját, idejét megosztva és kizsigerelve másodállásként vezet egy települést. Mondani sem kell, hogy amikor új utak megtalálásáról beszélünk, akkor ez még egész emberként is erőpróbáló feladat, és bizony nagy kihívás. Másodállásban, vagy „szabadidős tevékenységként” végezve pedig lehetetlen, és naiv vállalkozás.

Teljes bizonyossággal mondható, hogy a tervezett változtatásnak ez az aprónak tűnő szelete bizony következményeit tekintve megsemmisíthet minden egyéb jó szándékú, és szakmailag is alátámasztott reformelemet.

Eltűnnek majd a rendszerből azon vezetők, akik teljes emberként, hivatásszerűen álltak a feladatok elé, akik úgy gondolták, hogy a rendelkezésre álló – a piaci viszonyokhoz képest erősen alacsony színvonalú – fizetés mellett is vállalják a munkát, és hozzák összhangba a magánéletüket az embert próbáló hivatással.

Belépnek viszont a helyükre azok, akik eszköznek tekintik esetleg ezen pozíciót a meglévő profiljuk erősítéséhez, ügyfélkörük bővítéséhez. Továbbá megjelennek azon aspiránsok, akik a különböző szociális juttatásokhoz képest némiképp komolyabb jövedelmet várhatnak a polgármesteri tiszteletdíjtól...

Előrevetíthető szintén, hogy ezen folyamatok nem a kistelepülések megerősödését szolgálják, és még távolabb sodornak bennünket attól, amit Nyugat-Európában láthatunk, hogy a falvak bizony üde színfoltjai, komoly vonzereje az adott országnak. Megöli továbbá ez a folyamat azon éledező erőket is, akik az összefogással, a partnerség gyakorlati megvalósításával elkezdték építeni közösségüket, térségüket. Vizionálható továbbá az állam által ellátottak számának drasztikus emelkedése is.

Így lehetnek bizonyos reformgondolatoknak a szándékkal teljesen ellenkező előjelű következményei.

Engedjék meg, hogy végezetül említést tegyek arról, hogy számos érintett kollégám nevében azért közöltem ezen gondolatokat, mert látjuk a jövőt, megvannak a céljaink, és hiszünk abban, hogy komoly és következetes munkával beindíthatóak a „fejlődés szinten tartható motorjai” a kistelepülések vonatkozásában is. Nem a központi források emelése a záloga a jövő fejlődésének, hanem a lokálisan kifejtett munka, az ötletekhez önállóan kapcsolt szellemi és anyagi bázis előteremtése, ami a mi feladatunk.

Mindössze annyi a kérésünk, hogy „hagyjanak dolgozni” bennünket, lakosságszámtól függetlenül, hogy ne érezzük azt, hogy valóban mi lennénk a tehertételei az országnak, és gátjai bármilyen felemelkedésnek.

Érdemes meglátni a valós problémákat, és a következményeket mérlegelve megtalálni rájuk a valós, szakmailag kimunkált megoldásokat.

2008

Tisztelt Cím!

Hernádszentandrás község polgármestereként szeretnék néhány javaslatot közzétenni a szociális alapon történő segélyezés – a szándékkal ellentétes hatást kiváltó – meglévő rendszerének átalakításához kapcsolódóan.

Várom véleményüket, további javaslataikat, hogy ebben a térségben is fogalmazódjanak meg racionális, felelős, és hosszú távon eredményes alternatívák a fennálló helyzet megoldására vonatkozóan.

- 1. *Minimális mértékben, de adófizetési kötelezettség terhelje a szociális segély összegét***, ugyanis morálisan romboló hatása van annak, ha valaki akár évtizedeken keresztül kizárólag „kivesz” a rendszerből, és semmiféle hozzájárulása nincs a közös kiadásokhoz. Hosszú távon nem várható el, hogy a munkából élők a folyamatosan növekvő terhek mellett biztosítsák a munkát vállalni nem is akaró réteg stabil életszínvonalát... (Társadalmi szolidaritás)
- 2. *Szükségszerű elválasztani egymástól a munkából szerezhető jövedelem és a szociális segély mértékének változási ütemét.*** Ha igazítjuk jelen esetben a nyugdíjminimumhoz, a 90%-ig történő kiegészítést magasnak találom. ***Javaslom továbbá, hogy a maximálisan adható segély ne lehessen magasabb a mindenkori nettó minimálbér 75 százalékánál.*** Kedvező hatást jelentene mindez a képzéseken való részvétel mértékére, a munkakeresés intenzitására, ugyanis lényeges különbségek keletkezhetnének a munka világa, és a segély által biztosított életszínvonal között... (Motiváció megjelenése, „nyíló olló”...)
- 3. *A szociális segélyre való jogosultság feltételeként érdemesnek tartanám meghatározni havi szinten legalább 5-10 napban az ellátásért teljesítendő munkavégzést.***
A munkavállalók folyamatosan növekvő terheinek fő oka az, hogy a szociális ellátórendszerből mára – bármilyen munkavégzés nélkül – életmódszerűen élők egyre növekvő tömege számára folyamatosan biztosítja a központi költségvetés a társadalom teherbíró képességénél jóval magasabb szintű ellátást.
Az aktív alkotó energiát képviselők jelenléte és a társadalom fejlődése szempontjából passzív réteg aránya drámaian negatív változáson megy át az utóbbi évtizedben.
A következmények beláthatók, a szociális ellátások célcsoportjának felzárkóztatása, a társadalomba való reintegrációja megvalósíthatatlan a jelenlegi rendszerben.
Jelen helyzetben „munka nélküli, energia befektetés nélküli, minden területen az ingyenességet követelő, a jogok túlhangsúlyozása és a következmény nélküliség miatt beilleszkedésre nem készített életmódot” gerjeszt és támogat a meglévő struktúra.
(Társadalmi csoportok közötti feszültség csökkenése, felelős életforma elősegítése...)
- 4. *A szociális segély rendszerének változtatása mellett érdemesnek tartom növelni a természetbeni juttatások körét, mellyel főként a felnövekvő generációk esélyeinek javulása válna elérhetőbbé.*** (csökkentett családi pótlék – ezzel párhuzamosan viszont növekvő számú ingyenes étkezés az óvodákban, iskolákban; felkészítő, nyelvvizsgák kedvezményessé vagy ingyenessé tétele a szociális helyzet figyelembe vételével; Hátrányos helyzetűek számára igénybe vehető ösztöndíj rendszerek körének bővítése...)
(Gyakorlatban tetten érhető segítség, a célcsoportokhoz való közvetlen eljutás...)
- 5. *Adótartozások, büntetések levonhatóságának megteremtése a szociális juttatásokból*** (Jelen helyzetben a következmények, és a behajthatóság erőteljesen korlátozott a munkabérrel nem

rendelkezők esetében, valamint kiszolgáltatottak a közigazgatási, pénzügyi, rendvédelmi, igazságszolgáltatási szervek az alany önkéntes döntésének...)
(A törvény előtti egyenlőség jelenleg nem áll fenn...)

Egyéb javaslatok:

- ❖ ***A szociális ellátások folyósítását a tanköteles korú gyermek iskolába járatásához kötni.***
Amennyiben az igazolatlan hiányzás mértéke meghaladja a 3 napot egy hónapban, ez járjon együtt a szociális ellátások felfüggesztésével a család számára a következő hónapra vonatkozóan.
(Felelős szülői magatartás elősegítése a gyermek mentális fejlődése érdekében...)
- ❖ ***A lakásépítési, -vásárlási kedvezmény – „szocpol” – igénybevétele során megvalósuló szigorított, és többszöri ellenőrzés, a rendeltetésszerű felhasználás biztosítása érdekében.***
Ezen támogatás átjátszhatóságának, üzleti cselekménnyé válásának megakadályozása érdekében biztosítékok és korlátozások kialakítása a rendszerben.
(A célcsoportnak szánt támogatás hatékonyságának növelése...)
- ❖ ***A munkaviszonyból származó jövedelem után igénybe vehető adókedvezmények körének szélesítése úgy, hogy az alacsony jövedelműek esetében is érezhető tehercsökkenést eredményezzen.***
(További motiváció a munkavállalásra, a munka értékének és megbecsülésének kifejeződése...)

Tisztelettel kérem, hogy mellőzzünk minden érzelmi és bármilyen érdekből származó szempontot, ugyanis csak a józan mérlegelés, és az őszinte szembenézés lehet célravezető.

Bízom benne, hogy a gyakorlatban szintén érintett és tapasztalt kollégák és szakemberek észrevételeit, javaslatait megfontolva, komplexebb megoldásokhoz érkezhetünk el az elkövetkező időszakban.

A probléma súlyos, és jelenleg a diszfunkciókkal teli ellátórendszer képtelen a megfelelő és hosszú távon eredményes módon, *össztársadalmi szinten* kezelni a társadalom leszakadó rétegeinek ügyét.

Hernádszentandrás, 2008-04-11

Üveges Gábor
polgármester
politológus